

महाराष्ट्र साप्ताहिक चालू घडामोडी 10 ते 16 सप्टेंबर 2023

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प

- नॅशनल हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प राबवत आहे.
- प्रकल्पाची जमीन महाराष्ट्रातील ठाणे, पालघर आणि मुंबई उपनगर या तीन जिल्ह्यांमध्ये विभागलेली आहे.
- 508 किमी लांबीचा मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प हा पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचा आवडता प्रकल्प आहे.
- केंद्र सरकार आणि सहभागी राज्य सरकारांचा संयुक्त उपक्रम राष्ट्रीय हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) हा प्रकल्प राबवत आहे

बुलेट ट्रेन प्रकल्पाचा ठाणे डेपो जपानच्या शिंकनसेन डेपोच्या मानकांवर बांधला जाणार आहे

- मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी नियोजित तीन आगारांपैकी ठाणे आगार आहे.
- ठाणे आगाराची रचना जपानी शिंकनसेन आगाराच्या धर्तीवर केली जाणार आहे.
- जपानमधील बुलेट ट्रेन म्हणून ओळखली जाणारी शिंकनसेन ही हाय-स्पीड रेल्वे तंत्रज्ञान आणि सुरक्षा मानकांसाठी प्रसिद्ध आहे.

बातमीतील व्यक्ती : सुशीलादेवी साळुंखे

- सुशीलादेवी साळुंखे यांचे कार्य आजच्या नव्या पिढीसाठी प्रेरणादायी आहे.
- सुशीलादेवी साळुंखे यांनी स्वातंत्र्यपूर्व आणि स्वातंत्र्योत्तर काळात केलेले राष्ट्रीय, सामाजिक व शैक्षणिक कार्य अविस्मरणीय आहे.
- माता सुशीलादेवी साळुंखे यांनी शिक्षण महर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे यांच्यासह संपूर्ण महाराष्ट्रात श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था स्थापन करण्यात मोठा वाटा उचलला.
- सुशीला देवी यांनी भारतीय स्वातंत्र्य चळवळ, चले जाव आंदोलन, संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत सक्रिय सहभाग घेतला.

धनगरांची प्रलंबित कोट्याची मागणी

- धनगरांची प्रदीर्घ काळ प्रलंबित असलेली कोट्याची मागणी हा महाराष्ट्रातील एक गुंतागुंतीचा प्रश्न आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 9% लोकसंख्येपर्यंत असलेले आणि 3.5% आरक्षण मिळवणाऱ्या धनगरांना ST प्रवर्गात समाविष्ट करण्याची मागणी केली जात आहे.
- अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील आरक्षणासाठी हा समाज गेल्या अनेक दशकांपासून लढा देत आहे.

धनगर कोण आहेत?

- धनगर हा एक मेंढपाळ समुदाय आहे जो मुख्यतः पश्चिम महाराष्ट्र आणि मराठवाड्यात राहतो आणि महाराष्ट्राच्या अंदाजे 11.25 कोटी लोकसंख्येपैकी सुमारे एक कोटी (9%) आहे.

हवामान बदलाचा महाराष्ट्रावर होणारा परिणाम

- हवामान बदल: महाराष्ट्राचे कमाल तापमान, पाऊस, चक्रीवादळ सरासरीपेक्षा दीड पटीने वाढले आहे.

- हवामान बदलामुळे महाराष्ट्रातील तापमान नेहमीच्या 24 दिवसांपेक्षा जवळजवळ तिप्पट वाढले आहे आणि एकूण उन्हाळा-मान्सून (जून ते ऑगस्ट) हंगामात पाऊस आणि वारा यांसारख्या उष्णतेमुळे निर्माण होणाऱ्या सरासरी हवामान क्रियाकलापांच्या 1.5 पट वाढ झाली आहे.
- हंगामात दीर्घकालीन सरासरी तापमानाचे एकूण निर्गमन 0.8 अंश सेल्सिअस होते, म्हणजे जवळपास एक अंश जास्त (0.2 अंश कमी).

महाराष्ट्रामध्ये सायबर गुन्हांचा सामना करण्यासाठी ₹837 कोटींचा प्रकल्प

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने सायबर गुन्हांचा सामना करण्यासाठी ₹ 837 कोटींच्या प्रकल्पाला मंजूरी दिली आहे.
- सर्व आधुनिक तंत्रज्ञान एका छत्राखाली आणण्याचे या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट आहे, ज्यामध्ये नियंत्रण आणि आज्ञा केंद्र, तंत्रज्ञान-सहाय्यित तपास, उत्कृष्टता केंद्र, संगणक आपत्कालीन प्रतिसाद दल, क्लाउड-आधारित डेटा सेंटर, सुरक्षा ऑपरेशन केंद्र यांचा समावेश असेल.
- राज्य मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार या प्रकल्पांतर्गत लोक 24x7 कॉल सेंटरवर त्यांच्या तक्रारी नोंदवू शकतात.

आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस 2023

- आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिनानिमित्त रोटरी क्लब उस्मानाबादच्या वतीने रोटरी नेत्र रूग्णालयात 2023-24 च्या 'राष्ट्र प्रचार पुरस्कार'चे वितरण करण्यात आले.
- 8 सप्टेंबर रोजी साजरा होत आहे.
- UNESCO ने नोव्हेंबर 1966 मध्ये, औपचारिकपणे 8 सप्टेंबर हा आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस म्हणून नियुक्त केला.
- ILD च्या पालनाचे उद्दिष्ट निरक्षरतेच्या विरोधात चालू असलेल्या प्रयत्नांना समर्थन देण्यासाठी लोकांचे मत मजबूत करणे आहे.
- आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस 2023 "संक्रमणात असलेल्या जगासाठी साक्षरतेला प्रोत्साहन देणे: शाश्वत आणि शांततापूर्ण समाजासाठी पाया तयार करणे" या थीमखाली साजरा केला जाईल.

New Launch **Bilingual**

Maharashtra

Test Mate

MPSC | Saral Seva | Talathi & Others

600+ Total Tests

मुंबईत राष्ट्रीय लोकअदालत

- मुंबईतील राष्ट्रीय लोकअदालतीला ₹722 कोटींचा पुरस्कार. 12,000 हून अधिक प्रकरणे निकालात काढली.
- राष्ट्रीय लोकअदालतीने येथे 12,000 हून अधिक प्रकरणांचा निपटारा करून ₹722 कोटी पेक्षा जास्त बक्षीस दिले आहेत.
- या प्रकरणांमध्ये कम्पाउंड करण्यायोग्य फौजदारी गुन्हे, चेक बाऊन्सिंग तसेच पेमेंट आणि सेटलमेंट कायदांतर्गत प्रकरणांचा समावेश आहे. एकूण ₹722,82,71,891 ची सेटलमेंट रक्कम 12,472 प्रकरणांमध्ये वितरीत करण्यात आली.

तुम्हाला माहित आहे का?

- राष्ट्रीय लोकअदालत (NLA) हे राष्ट्रीय स्तरावरील विवादांचे सौहार्दपूर्ण तोडगा काढण्यासाठीचे मंच आहे.
- हे राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकरण (NALSA) द्वारे राज्य विधी सेवा प्राधिकरणे (SLSAs) आणि जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणे (DLSAs) यांच्या सहकार्याने आयोजित केले आहे.

महाराष्ट्रात इलेक्ट्रिक वाहने (EVs)

- राज्यातील सर्व ईव्ही विक्रीपैकी 30% पुणे, पिंपरी चिंचवडमध्ये नोंदणीकृत आहे.
- पुणे आणि पिंपरी चिंचवडमध्ये आता राज्यातील नोंदणीकृत इलेक्ट्रिक वाहनांच्या (EVs) संख्येपैकी सुमारे 30% आहेत, रस्ते वाहतूक मंत्रालयाच्या आकडेवारीनुसार.
- याशिवाय, जुळे शहरांमध्ये सीएनजी वाहनांच्या नोंदणीमध्येही लक्षणीय वाढ दिसून आली आहे.
- राज्यात नोंदणी झालेल्या 3,22,225 ईव्हीपैकी सुमारे 95,000 एकट्या पुणे आणि पिंपरी चिंचवडमध्ये आहेत.

ठाण्याला 24 तास वीज देऊन सक्षम करा

- 4,500 कोटी रुपयांची योजना ठाणे शहराला 24 तास वीज देऊन सक्षम बनवणार आहे
- ठाणे जिल्ह्याला अखंडित आणि चोवीस तास वीजपुरवठा व्हावा यासाठी साडेचार हजार कोटी रुपयांच्या अर्थसंकल्पात वीज वितरण प्रणाली अद्ययावत करण्याची योजना आखण्यात आली आहे, असे केंद्रीय मंत्री कपिल पाटील यांनी सांगितले.
- या योजनेअंतर्गत ठाणे जिल्ह्यातील 850 गावांमध्ये वीज वितरणाचे जाळे मजबूत करण्यात येणार आहे.
- 1,200 कोटी रुपयांचे काम पहिल्या दोन वर्षात केले जाईल आणि उर्वरित पुढील पाच वर्षात पूर्ण केले जाईल.

आयआयटी कौन्सिलने संशोधन संस्था स्थापन करण्यासाठी अमेरिकन युनिव्हर्सिटीशी करार केला आहे

- 10 दशलक्ष डॉलर्सच्या सीड फंडासह, भारतातील सर्व उच्च शैक्षणिक संस्थांच्या वतीने IIT कौन्सिलने इंडो-यूएस ग्लोबल चॅलेंज इन्स्टिट्यूटची स्थापना करण्यासाठी असोसिएशन ऑफ अमेरिकन युनिव्हर्सिटीज (AAU) सोबत सामंजस्य करार केला आहे.
- या वर्षी जूनमध्ये पंतप्रधान मोदींच्या अमेरिका दौऱ्यादरम्यान संस्थेचा हेतू जाहीर करण्यात आला होता.
- ही संस्था काही "परिणामी" आर्थिक, पर्यावरणीय आणि तांत्रिक आव्हाने "दोन्ही देशांच्या सुरक्षा, समृद्धी आणि स्थिरतेवर परिणाम करू शकणाऱ्या" चे निराकरण करण्याचा प्रयत्न करेल.

NAAC ला मिळालेल्या कमी प्रतिसादाची शिक्षण विभागाने गंभीर दखल घेतली आहे

- राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि मान्यता परिषद (NAAC) मधील सहभागाला महाराष्ट्रातील विद्यापीठांकडून मिळालेल्या कमी प्रतिसादामुळे राज्याच्या शिक्षण विभागाने त्याच्या अंमलबजावणीबाबत गंभीर विचार केला आहे.
- महाराष्ट्रातील उच्च आणि तंत्रशिक्षण संचालक शैलेंद्र देवळाणकर यांनी महाराष्ट्रातील विद्यापीठांना तीन स्मरणपत्रे पाठवली होती, ज्यांनी नॅक ग्रेडेशनला प्रतिसाद न देणाऱ्या महाविद्यालयांची आकडेवारी सादर केली होती, जी विद्यापीठांनीही सादर केली नव्हती.

NAAC बद्दल:

- राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि मान्यता परिषद (NAAC) उच्च शैक्षणिक संस्था (HEI) जसे की महाविद्यालये, विद्यापीठे किंवा इतर मान्यताप्राप्त संस्थांचे मूल्यांकन आणि मान्यता संस्थेच्या 'गुणवत्तेची स्थिती' समजून घेण्यासाठी करते.
- NAAC शैक्षणिक प्रक्रिया आणि परिणाम, अभ्यासक्रम कव्हरेज, अध्यापन-शिकरण प्रक्रिया, विद्याशाखा, संशोधन, पायाभूत सुविधा, शिक्षण संसाधने, संस्था, प्रशासन, आर्थिक कल्याण आणि विद्यार्थी सेवा यांच्याशी संबंधित त्यांच्या कामगिरीच्या संदर्भात गुणवत्तेच्या मानकांशी सुसंगततेसाठी संस्थांचे मूल्यांकन करते

गिधाडांचे प्रजनन: 50 बंदिस्त गिधाडांना लवकरच जंगलात सोडण्यात येणार आहे.

- पुढील एका वर्षात महाराष्ट्र, राजस्थान आणि मध्य प्रदेशातील 50 बंदिस्त गिधाडांना जंगलात सोडण्यात येणार आहे.
- ही गिधाडे बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (BNHS) द्वारे रॉयल सोसायटी फॉर प्रोटेक्शन ऑफ बर्ड्स, यूके आणि नंतर राज्य वनविभागाच्या निधीतून चार संवर्धन प्रजनन केंद्रांमध्ये गेल्या 20 वर्षात प्रजनन केलेल्या 650 चा भाग आहेत. जेथे ही केंद्रे स्थित आहेत.

तुम्हाला माहित आहे का?

- गिधाडांच्या संख्येत घट होण्याचे प्रमुख कारण म्हणजे गुरांमध्ये डायक्लोफेनाक इंजेक्शनचा वापर.
- पन्ना व्याघ्र प्रकल्पात वन्य गिधाडांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे

BNHS सदस्य आंबोलीची जैवविविधता आणि बायोल्युमिनेसेंट बुरशीचे अन्वेषण करतात

- बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (बीएनएचएस) ने अलीकडेच आंबोलीजवळील देवराई (सेक्रेड ग्रोव्हज) येथील एका छोट्या जंगलात शेकडो प्रजातींच्या स्थानिक वनस्पतींचा शोध लावला आहे.
- BNHS सदस्यांना स्थानिक हर्पेटोफौना आढळले, ज्यात मलबार पिट व्हायपर, आंबोली बुश फ्रॉग, मलबार ग्लायडिंग फ्रॉग आणि गंभीरपणे धोक्यात आलेला आंबोली टायगर टॉड यांचा समावेश आहे.
- रात्रीच्या एका ट्रेलमध्ये त्यांना बायोल्युमिनेसेंट फंगस दिसले.

बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (BNHS)

- ही भारतातील एक गैर-सरकारी संस्था आहे जी संरक्षण आणि जैवविविधता संशोधनात गुंतलेली आहे.

- त्याची स्थापना 15 सप्टेंबर 1883 रोजी झाली.
- BNHS ही भारतातील बर्डलाइफ इंटरनॅशनलची भागीदार आहे. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभागाने याला 'वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन संस्था' म्हणून नियुक्त केले आहे.
- लोगो: BNHS लोगो हा ग्रेट हॉर्नबिल आहे.
- इंटरनेट ऑफ बर्ड्स प्लॅटफॉर्म: आयटी कन्सल्टन्सी फर्म एक्सॅचर आणि बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी यांनी इंटरनेट ऑफ बर्ड्स प्लॅटफॉर्म विकसित केले आहे जे लोकांद्वारे अपलोड केलेल्या डिजिटल फोटोंमधून मशीन लर्निंग आणि कॉम्प्युटर व्हिजनसह कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञानाचा वापर करून भारतात आढळणाऱ्या पक्ष्यांच्या प्रजाती ओळखतात.

19 हजार RTE जागांसाठी कोणी नाही

- दरवर्षी, शिक्षण हक्क कायद्यांतर्गत जागांसाठी गदारोळ होतो आणि लाखो लोक खासगी शाळांमध्ये मोफत प्रवेशासाठी अर्ज करतात.
- यावर्षी, **25% योजनेअंतर्गत महाराष्ट्रात सुमारे 19,000 जागा रिक्त आहेत**, तरीही 1.01 लाख जागांसाठी राज्याच्या शिक्षण विभागाकडे 3.64 लाख अर्ज आले आहेत.
- शिक्षणाधिकाऱ्यांनी सांगितले की, रिक्त जागा लोकप्रिय नसलेल्या शाळांमध्ये असून सरकारी शाळांमध्येही दर्जेदार शिक्षण दिले जात असल्याने अनेकांनी तेथेच शिक्षण घेणे पसंत केले.

तुम्हाला माहित आहे का?

- बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार कायदा, 2009 (RTE कायदा) हा भारतीय संसदेचा 4 ऑगस्ट 2009 रोजी लागू केलेला कायदा आहे.
- संविधान (ऐंशीवी सुधारणा) अधिनियम, 2002 ने भारतीय राज्यघटनेत मुलभूत हक्क म्हणून सहा ते चौदा वर्षे वयोगटातील सर्व मुलांना मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण देण्यासाठी कलम 21-अ समाविष्ट केले.

राज्यस्तरीय तक्रार निवारण समितीने विमा कंपन्यांना विम्याचे उर्वरित 350 कोटी रुपये शेतकऱ्यांच्या खात्यात जमा करण्याचे निर्देश दिले.

- खरीप 2022 पीक विमा प्रकरणात राज्यस्तरीय तक्रार निवारण समितीने शेतकऱ्यांच्या बाजूने निकाल दिला.
- ही रक्कम देण्यास कंपन्या टाळाटाळ करतात.
- खरीप 2022 पीक विमा प्रकरण हे प्रधान मंत्री फसल विमा योजनेला (PMFBY) आव्हान देणारी शेतकऱ्यांच्या एका गटाने सर्वोच्च न्यायालयात दाखल केलेली कायदेशीर केस आहे.

डिजिटल मल्टीमीडिया प्रदर्शन

- माहिती व प्रसारण मंत्रालय, सेंट्रल ब्युरो ऑफ कम्युनिकेशन्स, सोलापूर आणि जिल्हा प्रशासन यांच्या वतीने आयोजित डिजिटल मल्टीमीडिया प्रदर्शनात विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- केंद्र सरकारची 9 वर्षांची सेवा, सुशासन आणि गरिबांचे कल्याण, पोषण, अन्नधान्य, तरुण, महिला, लोकप्रतिनिधी आणि मोठ्या संख्येने नागरिक ही या प्रदर्शनाची थीम होती.

लोकअदालतीमध्ये 58 प्रकरणे निकाली काढण्यात आली

- महाराष्ट्रातील रायगड जिल्ह्यात आयोजित लोकअदालतीदरम्यान सुनावणीत किमान 58 प्रकरणे निकाली काढण्यात आली आणि 3.5 कोटी रुपयांची भरपाई देण्यात आली.
- लोकअदालत हे एक मंच आहे जिथे न्यायालयात प्रलंबित असलेले वाद/प्रकरणे किंवा प्री-लिटिगेशन स्टेजवर सामंजस्याने निकाली/तडजोड केली जाते.
- विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 अंतर्गत लोकअदालतींना वैधानिक दर्जा देण्यात आला आहे.

ISIS पुणे मॉड्यूल केसमधील संशयितांची माहिती देण्यासाठी NIA ने 3 लाखांचे रोख बक्षीस देऊ केले

- नॅशनल इन्व्हेस्टिगेशन एजन्सी (NIA) ने ISIS पुणे मॉड्यूल केसमधील चार वॉटेड आरोपींना अटक करणारी माहिती देणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला 3 लाख रुपयांचे रोख बक्षीस देऊ केले आहे.
- मोहम्मद शाहनवाज शफीउज्जमा आलम उर्फ अब्दुल्ला, रिझवान अब्दुल हाजी अली, अब्दुल्ला फैयाज शेख उर्फ डायपरवाला आणि तल्हा लियाकत खान अशी आरोपींची नावे आहेत.

तुम्हाला माहित आहे का?

- नॅशनल इन्व्हेस्टिगेशन एजन्सी (NIA) ही भारतातील एक केंद्रीय एजन्सी आहे जी दहशतवादी कारवाया, राष्ट्रविरुद्धचे गुन्हे आणि बेकायदेशीर क्रियाकलाप (प्रतिबंध) कायदा, 1967 अंतर्गत गुन्हांचा तपास आणि खटला चालवण्यासाठी जबाबदार आहे.
- 2008 मध्ये मुंबई हल्ल्याच्या पार्श्वभूमीवर याची स्थापना करण्यात आली होती.

ड्रग रेझिस्टंट ट्युबरक्युलोसिस (DRTB) चा सामना करण्यासाठी खाजगी रुग्णालय

- औषध प्रतिरोधक क्षयरोग (DRTB) ग्रस्त रुग्णांच्या वाढत्या केसेसचा सामना करण्यासाठी नागपूर महानगरपालिकेच्या (NMC) पथदर्शी प्रकल्पाच्या सुरुवातीच्या चार महिन्यांत 18 लोक प्राणघातक आजारातून बरे झाले आहेत.
- एनएमसीने सुयोग नगर येथील आस्था क्रिटिकल केअर सेंटरमध्ये डीआरटीबी रुग्णांना मोफत सेवा प्रदान करण्यासाठी सोय केली होती, जे इतर अतिभारित आणि तणावग्रस्त सार्वजनिक रुग्णालयांपासून दूर होते.

BILINGUAL

MAHARASHTRA
PRIME
TEST PACK

300+ TOTAL TESTS

राष्ट्रीय क्षयरोग निर्मूलन कार्यक्रम (NTEP):

- NTEP हा सरकारच्या नेतृत्वाखालील कार्यक्रम असून 2025 पर्यंत भारतातील क्षयरोग (टीबी) नष्ट करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हा कार्यक्रम 1997 मध्ये सुरू करण्यात आला आणि भारतातील क्षयरोगाचा भार कमी करण्यात लक्षणीय प्रगती झाली आहे.
- 2018 मध्ये, जागतिक क्षयरोगाच्या ओझ्यांपैकी 27% भारताचा वाटा होता, परंतु जागतिक क्षयरोगाच्या मृत्यूपैकी फक्त 10%.
- NTEP ची अंमलबजावणी आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय (MoHFW) द्वारे केली जाते आणि राज्य आणि जिल्हा सरकार, तसेच गैर-सरकारी संस्था (NGO) सोबत काम करते.

श्याम हॉटेलचे डॉ. आंबेडकरांच्या स्मारकात रूपांतर होणार

- नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने (NMRDA) आता सीताबर्डी येथील श्याम हॉटेलच्या नूतनीकरणाने महत्वाकांक्षी काम हाती घेऊन त्याचे डॉ. आंबेडकरांच्या स्मारकात रूपांतर करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या प्रकल्पाचे नाव 'भीमसृष्टी' असे आहे आणि त्यात जीर्ण संरचना मजबूत करणे आणि डॉ. आंबेडकरांनी ज्या खोलीत मुक्काम केला त्या खोलीचे पुनर्निर्माण करणे समाविष्ट आहे.
- भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार आणि दलितांचे मसिहा भारतरत्न डॉ. भीमराव आंबेडकर दीक्षाभूमी येथे बौद्ध धर्म स्वीकारण्यासाठी आले असता त्यांनी श्याम हॉटेलमध्ये मुक्काम केला होता.

200 गावांसाठी जलसाक्षर मॅपिंगसह जलसाक्षरतेचे धडे मिळणार

- हे मिशन इझी वॉटर साक्षरतेचा एक भाग आहे आणि पाण्याची टंचाई आणि दुष्काळाशी संबंधित आव्हाने हाताळण्याची एक आशा आहे.
- हा उपक्रम GIPE मधील डॉ. धनंजयराव गाडगीळ सेंटर फॉर सस्टेनेबल व्हिलेज डेव्हलपमेंट आणि सहज जलबोध यांच्यातील सहकार्य असून जलव्यवस्थापन सुधारण्यासाठी जलचर मॅपिंगमध्ये जनतेला सहभागी करून घेतले आहे.
- लक्षणीय पाणी टंचाई समस्यांमुळे शेतकरी आत्महत्या आणि उपजीविकेच्या शोधात ग्रामीण ते शहरी स्थलांतर झाले आहे.

शिवाजी महाराजांची वाघ नखे 5 भारतीय शहरांमध्ये ठेवले जातील; संशोधनाला चालना देईल:

- लंडनचे व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट म्युझियम जे लवकरच वाघ नखे (वाघाच्या पंजा सारखा दिसणारा खंजीर) परत करेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- याचा उपयोग छत्रपती शिवाजी महाराजांनी अफजलखानाला मारण्यासाठी केला होता.
- वाघ नखांचे भारतातील प्रदर्शन त्यांच्या इतिहासात नवीन संशोधन करण्यास सक्षम होऊ शकते, असे राज्य सरकारने म्हटले आहे.
- एड्रियन ग्रँट डफला वाघ नखे सातत्याचे रहिवासी असताना मराठ्यांच्या पेशव्यांच्या पंतप्रधानांनी दिले होते.
- डफ ते आपल्यासोबत ब्रिटनला घेऊन गेला आणि त्याच्या वंशजांनी ते V&A म्युझियमला दान केले.

पोळा 2023: तारीख, विधी आणि महत्त्व

- पोळा हा महाराष्ट्रातील एक पारंपारिक आणि प्रसिद्ध सण आहे.

- महाराष्ट्रातील लोक पावसाळ्याच्या शेवटी आणि कृषी वर्षाच्या सुरुवातीला पोळा साजरा करतात
- या शुभ दिवशी ते गुरांची विशेषतः शेतीच्या कामात मोठे योगदान देणाऱ्या बैलांची पूजा करतात.
- हा दिवस आहे जेव्हा शेतकरी भरपूर कापणीसाठी आशीर्वाद घेतात.
- यंदा पोळा हा सण भाद्रपद महिन्यातील अमावस्या तिथीला म्हणजेच 14 सप्टेंबर 2023 रोजी साजरा केला जात आहे.

आयआयटी-बॉम्बे अंडरग्रेड विद्यार्थ्यांसाठी एआय, डेटा सायन्स अनिवार्य केले

- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी-बॉम्बे (IIT-B) ने या शैक्षणिक वर्षापासून आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स अँड डेटा सायन्स (AI-DS) हा पदवीपूर्व विद्यार्थ्यांसाठी अनिवार्य अभ्यासक्रम म्हणून - BTech तसेच बॅचलर ऑफ सायन्स (BS) - साठी सुरू करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- पूर्वी, भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, गणित आणि जीवशास्त्र हे सामान्य अभ्यासक्रम असायचे जे प्रत्येकाने शिकायचे होते, आता AI-DS अभ्यासक्रमातील त्या यादीमध्ये एक नवीन जोड आहे.

महाराष्ट्र सभापतींनी अपात्रतेच्या याचिकांवर सुनावणी सुरू केली

- सुप्रीम कोर्टाने म्हटले होते की, "सभापतींनी योग्य कालावधीत अपात्रतेच्या याचिकांवर निर्णय घ्यावा".
- महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष राहुल नार्वेकर यांनी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि शिवसेना (यूबीटी) प्रमुख आणि माजी मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे यांच्या नेतृत्वाखालील दोन प्रतिस्पर्धी शिवसेनेच्या गटांनी एकमेकांविरुद्ध दाखल केलेल्या अपात्रतेच्या याचिकांवर सुनावणी सुरू केली.

स्पीकरचे अपात्रतेचे अधिकार

- **दहावी अनुसूची** किंवा 1985 मध्ये मांडण्यात आलेला पक्षांतर विरोधी कायदा, सभागृहाच्या अध्यक्षाना पक्षातून 'दोष' करणाऱ्या आमदारांना अपात्र ठरवण्याचा अधिकार देतो.
- 1992 मध्ये सुप्रीम कोर्टाने निर्णय दिला की या संदर्भात सभापतींचा निर्णय न्यायालयीन पुनरावलोकनाच्या अधीन आहे.

महाराष्ट्र शासनाचे 'दिव्यांगांच्या दारी' अभियान

- महाराष्ट्राचा अपंग कल्याण विभाग 'दिव्यांगांच्या दारी' हे अभियान राबवत आहे.
- उद्देश - दिव्यांगांना विविध शासकीय योजनांचा लाभ मिळवून देणे तसेच आवश्यक कागदपत्रे मिळवणे.
- ही मोहीम गुरुवार 21 सप्टेंबर 2023 रोजी छायादीप मंगल कार्यालय, औरंगाबाद रोड, उस्मानाबाद येथे होणार आहे.
- या मोहिमेत अपंग लाभार्थ्यांची प्रवर्गनिहाय ऑनलाइन नोंदणी करण्यात येणार आहे. आशा सेविका व अंगणवाडी सेविका यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या अपंग लाभार्थ्यांचे अर्ज तसेच यापूर्वी प्रलंबित असलेल्या अर्जांवर योग्य ती कार्यवाही करण्याचे नियोजन आहे.

नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पाच्या बफर झोनमधील मुरडोली गावाजवळ रस्त्याच्या धडकेत एकावाघाचा मृत्यू झाला.

- नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प महाराष्ट्रातील गोंदिया येथे आहे.

- नवेगाव हे संपूर्ण महाराष्ट्रात आढळणाऱ्या जवळपास 60% पक्ष्यांच्या प्रजातींचे घर आहे. डिसेंबर 2013 मध्ये भारताचे 46 व्या व्याघ्र प्रकल्प म्हणून अधिसूचित करण्यात आले.

भारतातील सर्वोच्च ऊस उत्पादक राज्ये आणि महाराष्ट्राची कामगिरी

- महाराष्ट्र, उत्तर प्रदेश, कर्नाटक, गुजरात आणि तामिळनाडू ही भारतातील सर्वोच्च ऊस उत्पादक राज्ये आहेत.
- पहिल्या तीन साखरेचा वाटा 85-90% देशात उत्पादित होतो.

FDI आकर्षित करण्यात महाराष्ट्राचा प्रथम क्रमांक

- देशात थेट परकीय गुंतवणुकीला (एफडीआय) आकर्षित करण्याच्या बाबतीत महाराष्ट्राने पुन्हा एकदा इतर राज्यांच्या तुलनेत पहिले स्थान पटकावले आहे.
- गेल्या एका वर्षात राज्याने सुमारे 1.25 लाख रुपयांची थेट विदेशी गुंतवणूक यशस्वीपणे आकर्षित केली असून महाराष्ट्राला कर्नाटक आणि गुजरातच्या पुढे नेले आहे.

TReDS प्लॅटफॉर्म

- रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने अलीकडेच विमा कंपन्यांना ट्रेड रिसीव्हिबल डिस्काउंटिंग सिस्टम (TReDS) मध्ये सहभागी होण्याची परवानगी देऊन MSME साठी तरलता आणि क्रेडिट उपलब्धता वाढवण्यासाठी एक नवीन उपक्रम जाहीर केला आहे, जो व्यापार प्राप्तींना वित्तपुरवठा करण्यासाठी एक ऑनलाइन मंच आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- TReDS म्हणजे ट्रेड रिसीव्हिबल डिस्काउंटिंग सिस्टम.
- हे एक इलेक्ट्रॉनिक प्लॅटफॉर्म आहे जे एकाधिक फायनान्सर्सद्वारे सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांच्या (MSMEs) व्यापार प्राप्तींवर सूट देते.
- TReDS प्लॅटफॉर्म एक केंद्रीकृत बाजारपेठ आहे जिथे खरेदीदार आणि विक्रेते व्यापार प्राप्त करण्यायोग्य एकमेकांशी संवाद साधू शकतात.

खासगी शेतमालाच्या बाजारातील त्रुटींचा अभ्यास करणारी समिती

- राज्यातील सध्याच्या खासगी शेतमालाच्या उणिवांचा अभ्यास करून त्यावर मात करण्यासाठी शिफारशी देण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने दहा सदस्यीय समिती नेमली आहे.
- 2021 मध्ये देशभरातील शेतकऱ्यांच्या सततच्या आंदोलनानंतर केंद्र सरकारने तीन शेतीविषयक कायदे रद्द केल्यानंतर हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.
- तीन कायद्यांपैकी, शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायद्याने शेतकऱ्यांना कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांच्या (एपीएमसी) बाहेर त्यांचा शेतमाल विकण्याची परवानगी देणारी यंत्रणा उभारण्याची तरतूद केली होती.

भारतीय संसदेने सप्टेंबर 2020 मध्ये तीन शेतीविषयक कायदे संमत केले:

- शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायदा, 2020
- शेतकरी (सक्षमीकरण आणि संरक्षण) करार वरील किंमत हमी आणि शेती सेवा कायदा, 2020
- अत्यावश्यक वस्तू (सुधारणा) कायदा, 2020

हे कायदे भारतातील कृषी क्षेत्रात सुधारणा करण्याच्या आणि शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन विकण्याचे अधिक स्वातंत्र्य देण्याच्या उद्देशाने पारित करण्यात आले. तथापि, या कायद्यांना शेतकऱ्यांकडून मोठ्या प्रमाणावर विरोध झाला आहे, ज्यांना भीती आहे की ते मोठ्या कंपन्यांकडून शोषण करतील आणि त्यांच्या पिकांच्या किंमती कमी होतील.

- शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायदा, 2020, शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन मंडई म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या नियंत्रित बाजाराबाहेर विकण्याची परवानगी देतो. शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन कोठे विकायचे ते निवडण्याचे अधिक स्वातंत्र्य आणि चांगले भाव मिळावेत हा हेतू आहे.
- शेतकरी (सक्षमीकरण आणि संरक्षण) करार ऑन प्राइस अँशुरन्स अँड फार्म सर्व्हिसेस अँक्ट, 2020 शेतकऱ्यांना त्यांच्या उत्पादनाच्या विक्रीसाठी खरेदीदारांशी करार करण्याची परवानगी देतो. शेतकऱ्यांना त्यांच्या पिकांना किती भाव मिळेल याची अधिक खात्री देणे हा त्याचा उद्देश आहे.
- अत्यावश्यक वस्तू (सुधारणा) कायदा, 2020, गहू आणि तांदूळ यासारख्या अत्यावश्यक वस्तूंच्या साठवणुकीवर आणि हालचालींवर काही निर्बंध हटवतो. व्यापाऱ्यांना या वस्तूंची साठवणूक आणि वाहतूक करणे सोपे व्हावे या हेतूने याचा उद्देश आहे, ज्यामुळे ग्राहकांना कमी किंमत मिळू शकते.

न्यू इंडिया लीटर्स प्रोग्रामने 2024 पर्यंत 12 लाख निरक्षर लोकांना शिक्षित करण्याचे लक्ष्य ठेवले आहे

- न्यू इंडिया लिटर्स प्रोग्राम (NILP), 15 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या लोकांमधील निरक्षरता निर्मूलन करण्याच्या उद्देशाने केंद्र पुरस्कृत योजना, महाराष्ट्रात जोरात सुरू आहे.
- महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेने (SCERT) तयार केलेले अभ्यासक्रमाचे साहित्य DIKSHA पोर्टलवर मराठी, इंग्रजी, हिंदीसह इतर भाषांमध्ये ऑनलाइन उपलब्ध आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- न्यू इंडिया लिटर्स प्रोग्राम (NILP) भारत सरकारने 2022 मध्ये सुरू केला आहे.
- 15 वर्षे आणि त्याहून अधिक वयोगटातील 5.00 कोटी अ-साक्षरांना पाच वर्षांत, म्हणजे 2022-2027 मध्ये कव्हर करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हा कार्यक्रम भारतातील सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये लागू करण्यात आला आहे.
- NILP हा एक अभिसरण कार्यक्रम आहे, ज्याचा अर्थ शिक्षण मंत्रालय, ग्रामीण विकास मंत्रालय आणि महिला आणि बाल विकास मंत्रालय यांसारख्या इतर सरकारी विभाग आणि एजन्सींच्या भागीदारीत त्याची अंमलबजावणी केली जाईल

DIKSHA पोर्टल

- DIKSHA चा फुल फॉर्म डिजिटल इन्फ्रास्ट्रक्चर फॉर नॉलेज शेअरिंग
- शैक्षणिक संसाधने आणि सामग्री सामायिक करण्यासाठी हे राष्ट्रीय डिजिटल व्यासपीठ आहे.
- 2017 मध्ये भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाने हे व्यासपीठ सुरू केले होते.

- DIKSHA प्लॅटफॉर्म 12 भाषांमध्ये उपलब्ध आहे आणि इंटरनेट कनेक्शन असलेले कोणीही त्यावर प्रवेश करू शकते.

DIKSHA विविध शैक्षणिक संसाधनांमध्ये प्रवेश प्रदान करते, यासह:

1. पाठ्यपुस्तके आणि इतर शैक्षणिक साहित्य
2. ऑडिओ आणि व्हिडिओ व्याख्याने
3. परस्परसंवादी सराव
4. मूल्यांकन साधने
5. शिक्षक प्रशिक्षण मॉड्यूल

टाटा स्टील, यूके सरकार पोर्ट टॅलबोटमध्ये £1.25 अब्ज गुंतवणूक करणार

- टाटा स्टील आणि यूके सरकारने पोर्ट टॅलबोट येथे इलेक्ट्रिक आर्क फर्नेसमध्ये £1.25 अब्ज भांडवली खर्चासह गुंतवणूक करण्यास सहमती दर्शवली आहे, ज्यामध्ये यूके.कडून £500 दशलक्ष पर्यंतच्या अनुदानाचा समावेश आहे.
- हा प्रकल्प यूकेच्या पोलाद सुरक्षिततेला बळ देईल आणि एका दशकात थेट उत्सर्जन 50 दशलक्ष टनांनी कमी करून स्थानिक पोलाद उद्योगाच्या डीकार्बोनायझेशनच्या दिशेने पहिले मोठे पाऊल असेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पोर्ट टॅलबोट हे साउथ वेल्स, युनायटेड किंगडम येथे स्थित एक शहर आहे, जे त्याच्या समृद्ध औद्योगिक इतिहासासाठी, विशेषतः स्टील आणि उत्पादन क्षेत्रासाठी ओळखले जाते.
- टाटा स्टील ही भारतातील सर्वात मोठी आणि सर्वात जुनी पोलाद उत्पादक कंपन्यांपैकी एक आहे आणि जागतिक स्टील उत्पादकांपैकी एक आहे.
- टाटा स्टीलची स्थापना जमशेटजी टाटा यांनी 1907 मध्ये केली होती, टाटा स्टीलचा नावीन्य, टिकाऊपणा आणि कॉर्पोरेट जबाबदारीचा समृद्ध इतिहास आहे.

मारबत उत्सव उत्साहात नागपूर येथे साजरा केल्या गेला.

- महाराष्ट्रातील नागपुरात मारबत उत्सवात सहभागी होण्यासाठी उत्साहाने गर्दी जमली
- या भव्य देखाव्याचा केंद्रबिंदू म्हणजे काली (काळ्या रंगात) आणि पिवळी (पिवळ्या रंगात) या दोहोंचे प्रतिनिधित्व करणारे मातीचे पुतळे, ज्यांना 'मारबत' म्हणून ओळखले जाते.

TEST SERIES

MARATHI & ENGLISH

NAGAR PARISHAD
BHARTI 2023

महाराष्ट्र नगरपरिषद
भरती

10 Full Length Tests

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मारबत सण हा महाराष्ट्रात, प्रामुख्याने नागपूर शहर आणि आसपासच्या प्रदेशात साजरा केला जाणारा एक अनोखा आणि पारंपारिक सण आहे.
- ही एक अनोखी 150 वर्ष जुनी परंपरा आहे जी केवळ या प्रदेशात साजरी केली जाते.
- काळाच्या प्रथेनुसार, भाविकांनी रंगीबेरंगी मिरवणूक काढली, ज्यामध्ये वाईट शक्तींचे प्रतीक असलेले पुतळे होते.

न्याय मिळवणे हा मूलभूत अधिकार आहे

- न्याय मिळवणे हा मूलभूत अधिकार आहे आणि एनआयए प्रकरणांमध्ये अपील दाखल करण्यातील विलंब माफ केला जाऊ शकतो, असे निरीक्षण मुंबई उच्च न्यायालयाने नोंदवले.
- मुंबई उच्च न्यायालयाने निर्णय दिला की अपीलीय न्यायालये विलंब माफ करू शकतात आणि एनआयए कायदांतर्गत अनिवार्य 90 दिवसांच्या कालावधीच्या पलीकडे दाखल केलेल्या अपीलांवर सुनावणी करू शकतात.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतीय राज्यघटना घटनात्मक लेख (अनुच्छेद 39A, अनुच्छेद 14 आणि अनुच्छेद 21) प्रदान करते जे नागरिकांना न्याय मिळवण्याच्या अधिकाराची हमी देते.
- विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, सर्वोच्च न्यायालय विधी सेवा समिती, राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकरण (NALSA) आणि ज्यांना परवडत नाही त्यांना कायदेशीर मदत मिळावी यासाठी भारतातील जिल्हा आणि दुर्गम गावांमध्ये विविध लोकअदालती उभारण्यात येत आहेत.

ICMR नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हायरोलॉजी, पुणे ने निपाह विषाणूची प्रकरणे लवकर शोधण्यासाठी त्यांची मोबाईल BSL-3 लॅब कोझिकोड येथे पाठवली.

- कोझिकोड जिल्ह्यात दोन मृत्यूंसह पाच प्रकरणांची नोंद झाल्यानंतर निपाह विषाणूचे नमुने तपासण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- पशुसंवर्धन विभागातील तज्ज्ञांचे पथकही राज्याला प्राण्यांच्या निगराणीसाठी मदत करण्यासाठी तैनात केले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हायरोलॉजी (NIV) ही भारतीय वैद्यकीय संशोधन परिषद (ICMR) अंतर्गत एक प्रमुख संशोधन संस्था आहे, जी विषाणू आणि विषाणूजन्य रोगांच्या अभ्यासासाठी समर्पित आहे.
- सार्वजनिक आरोग्यावर परिणाम करणारे व्हायरल इन्फेक्शन्स समजून घेण्यात, निदान करण्यात आणि त्यांचा सामना करण्यासाठी NIV महत्त्वाची भूमिका बजावते.
- एनआयव्ही विषाणूजन्य रोगांविरुद्ध लसींच्या विकासामध्ये आणि मूल्यांकनामध्ये गुंतलेली आहे.

निपाह व्हायरस बदल:

- निपाह व्हायरस (NIV) हा एक अत्यंत सांसर्गिक आणि प्राणघातक झूनोटिक विषाणू आहे ज्यामुळे मानव आणि प्राणी दोघांनाही गंभीर श्वसन आणि न्यूरोलॉजिकल रोग होऊ शकतात.

- 1999 मध्ये मलेशियामध्ये उद्रेकादरम्यान निपाह विषाणूची प्रथम ओळख झाली होती. हे नाव सुंगाई निपाह गावाच्या नावावरून ठेवण्यात आले होते, जिथे सुरुवातीच्या घटना घडल्या होत्या.
- विषाणूचे नैसर्गिक होस्ट म्हणजे फ्रूट बॅट (टेरोपस एसपीपी.), ज्यांना फ्लाइंग फॉक्स असेही म्हणतात.
- संक्रमित वटवाघळांचा थेट संपर्क, दूषित फळे किंवा खजुराच्या रसाचे सेवन इत्यादींमुळे मानवी संसर्ग अनेकदा होतो.
- जागतिक आरोग्य संघटनेने (WHO) निपाह विषाणूची महामारी संभाव्यता आणि उच्च मृत्यू दरामुळे प्राधान्य रोगजनक म्हणून वर्गीकरण केले आहे.

मुंबईतील प्रतिष्ठित डबलडेकर बसेस 8 दशकांच्या सेवेनंतर निवृत्त झाल्या आहेत

- 'मॅक्सिमम सिटी' मधील विविध मार्गांवर 86 वर्षे सेवा दिल्यानंतर, या बिगर वातानुकूलित डबल-डेकर बसेस दैनंदिन प्रवासी आणि पर्यटकांचा निरोप घेतला.
- बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन (BEST) प्राधिकरणाने आधुनिकीकरण आणि परिचालन खर्चात कपात करण्याच्या उपाययोजनांचा एक भाग म्हणून डिझेलवर चालणाऱ्या बसेस टप्पाटप्प्याने बंद करण्याचा निर्णय घेतल्याच्या पार्श्वभूमीवर या बसेस ला निवृत्त करण्यात आले.
- 1937 मध्ये सुरू झालेल्या, डबल-डेकर बस या शहराचा समानार्थी शब्द बनल्या आणि तेथील रहिवाशांच्या आणि पर्यटकांच्या सामूहिक स्मृतीमध्ये स्वतःला कोरून टाकल्या.

मराठवाडा मुक्ती दिन

- मराठवाडा मुक्ती दिन, ज्याला मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिवस असेही म्हणतात, महाराष्ट्रात दरवर्षी 17 सप्टेंबर रोजी साजरा केला जातो.
- हे मराठवाड्याच्या भारताशी एकीकरण झाल्याच्या वर्धापन दिनाचे चिन्ह आहे जेव्हा भारतीय सैन्याने, भारतीय स्वातंत्र्यानंतर 13 महिन्यांनी, हैदराबाद राज्य मुक्त केले आणि 17 सप्टेंबर 1948 रोजी निजामाचा पराभव केला.
- मराठवाडा, तेलंगणा आणि कल्याण-कर्नाटक हे हैदराबाद संस्थानाच्या पूर्वीच्या संस्थानाचा भाग होते.

TEST SERIES

MARATHI & ENGLISH

महाराष्ट्र राज्य

उत्पादन शुल्क भरती 2023

जवान, लघुलेखक आणि

लघुटंकलेखक

07 Full Length Tests

Adda247

Maharashtra

ka mahapack

Live classes, Test series

Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM

Adda247

Saral Seva

MAHAPACK

महाराष्ट्र पोलीस, तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग, महानगरपालिका, नगरपरिषद, जिल्हा परिषद & All Other State Exam

Live classes, Test Series,

Recorded Videos, E-Books